

Forfatter: Carl Sophus Petersen, 1873-1958

Titel: Udrag fra Brevvexling mellem N. M. Petersen og Carl Säve - et bidrag til skandivanismens og den nordiske filologis historie

Citation: Carl Sophus Petersen, 1873-1958: "Brevvexling mellem N. M. Petersen og Carl Säve - et bidrag til skandivanismens og den nordiske filologis historie", i *Brevvexling mellem N. M. Petersen og Carl Säve - et bidrag til skandivanismens og den nordiske filologis historie*, Det Schuboeske Forlag, s. 15. Onlineudgave fra Danmarks Breve: <https://tekster.kb.dk/text/letters-001991716-000-shoot-idm140619118136752.pdf> (tilgået 31. juli 2024)

Anvendt udgave: Brevvexling mellem N. M. Petersen og Carl Säve - et bidrag til skandivanismens og den nordiske filologis historie

Ophavsret: Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs Public Domain-erklæringen](#)

s. 16 Der er overhovedet over N. M. Petersen i disse år, ved siden af nogen forsagthed, en iver og lyst til at tage del i tidens bevægelser, lade sig lede af dem og forsøge på selv at lede dem, som forbavser hos denne mand, hvis daglige liv hengled ensomt og stille blandt gamle bøger og støvede arkivsager. Det danske skolevæsen var i trediveerne i stærk gæring, ny tanker og ideer optoges til diskussion i pressen og gennem pjecer og beskæftigede den offentlige mening¹. N. M. Petersen lod også sin stemme høre. I 1837 — samme år som H. C. Ørsted udtalte sig for afskaffelsen af latinskriber og -talen ved universitetet — ytrede han sig mod latinen som grundlag for den almindelige dannelse på græskens bekostning², og 1840 —41 fremsatte han i en større afhandling³ sine tanker om vort skolevæsens reform på sprogundervisningsområdet. Gående ud fra, at det er skolens opgave at meddele elementerne s. 17 til den almindelige dannelse, der siden skal træde ud i livet, hævder han, at denne ikke kan gives uden en grundig sprogundervisning, men at målet for denne ikke så meget bør være at give eleven praktisk færdighed i dette eller hint sprog som at give ham den tydeligste forestilling om sprog overhovedet og derved sætte ham i stand til at uddykke dem, som hans egen tilbøjelighed eller livets fordringer i sin tid fører ham hen til. Hertil kræves nødvendigvis kundskab til et oldsprog, der ved sin formrigdom er langt mere egnet til at give discipelen begreb om sprogudvikling og sprogløse end et moderne sprog. Græsk, der besidder en litteratur og en kunst, som må være grundlag for al højere dannelse, vilde egne sig fortrinligt dertil, og det bør på et senere udviklingsstrin være den lærde skoles hovedfag; men som elementarfag ved den begyndende sprogundervisning, som latinens afløser ligger det oldnordiske sprog os Nordboer nærmere. „Det er sandt, vor gamle litteratur kan ikke sammenlignes med de sydlige, med Grækernes og Romernes; men den overgår dog langt alt det, andre europæiske folk kunne opvise fra samme tid. Hvor finde vi hos dem en Edda, en så fuldendt mythologisk sang, som Vegtamskviða, en så fuldendt historisk sang, som Hákonarmál, et så interessant folkedigt som Darradssangen i Njála, en samling af episke oldtids digte, som den episke sangkreds i Edda? Hvor finde vi hos dem en historieskriver som Snorre, en romantisk fortælling som Gunnløgssaga, en så livlig og gribende skildring som Egilssaga, en historisk fremstilling, der så levende sætter os ind i familielivet og tillige i folkets retsforfatning, som Njála? Og hvilket andet oldtids sprog i Europa kommer de klassiske så nær i lingvistisk henseende? Hvilket er så rigt på former, så mangfoldigt og originalt og sindrigt i sin orddannelse, så eget i sine constructioner, så fyndigt og udtryksfuldt i sine vendinger, så rigt på synonymmer og så vel forsynet med gedigent sprogmalm, hvoraf der endnu, om det skulde være, lader sig danne tusende og s. 18 tusende ny skikkelser? Hvo der vilde nægte denne det oldnordiske sprogs fortrinlighed, vilde derved kaste vrag på noget, som han ikke kender“¹. Uden kendskab til oldnordisk forstår vi ikke vort modersmål, uden kendskab til den gamle nordiske litteratur og kultur forstår vi ikke den nyere; fra oldnordisk er overgangen let til latin, fra latin til græsk, og eleven vilde gå ud af den lærde skole med indsigt i den oldtidsverden, der er grundvolden for moderne europæisk dannelse. Og — som han senere i et mismodigt øjeblik skrev til Carl Säve — „uden det gamle sprog komme vi nordboer jo dog aldrig i evighed sammen, hvad vi så end gøre ved hjælp af det“.